

проза й поетична збірка «Пальмове гілля» утворюють цілісну художню систему, де поєднуються філософічність, психологізм, інтертекстуальність, емоційна напруга. Якщо прозові твори демонструють пошуки нових форм самовираження, експеримент із внутрішнім світом людини та національною ідентичністю, то поетична збірка «Пальмове гілля» – глибину особистісного досвіду митця, його інтелектуальний і духовний універсалізм. Творчість Агатангела Кримського репрезентує один із найскладніших етапів розвитку українського модернізму, залишаючись актуальним об'єктом сучасного гуманітарного знання, що потребує подальших досліджень у контексті новітніх інтерпретаційних підходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Випсник Г. Між святістю та гріховністю: дилема Андрія Лаговського в однойменному романі Агатангела Кримського. Житомирські літературознавчі студії. Житомир, 2013. Вип. 7. С. 192-200.
2. Горблянський Ю. Художня проза Агатангела Кримського: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Львів, 2021. 236 с.
3. Зборовська Н. Код української літератури : проект психоісторії новітньої української літератури: монографія. Київ : Академвидав, 2006. 504 с.
4. Ковалів Ю. Агатангел Кримський. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. Київ: Академія, 2013. Т. 1. С. 397-406.
5. Ковалів Ю. Дещо про Агатангела Кримського, дещо про історію літератури. Кримський А. Виривки з мемуарів одного старого гріховоди: Вибране. Київ: Академія, 2017. 320 с.
6. Луцак С. Художня модель самопізнання через Іншого в романі «Андрій Лаговський» А. Кримського. Волинь філологічна: текст і контекст: зб. наук. праць. Луцьк, 2011. С. 106-113.
7. Маленька Т. Агатангел Кримський: портрет на тлі епох. Слово і час. 2001. № 1. С. 11-14.
8. Останіна Г. Г. «Діалог» культур у романі А. Кримського «Андрій Лаговський». Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського: зб. наук. праць. Миколаїв: Філологічні науки, 2012. Т. 4. Вип. 9. С. 137-141.
9. Останіна Г. Г. Агатангел Кримський. Особливості поезики художньої творчості: монографія. Київ: Твім інтер, 2008. 224 с.
10. Останіна Г. Г. Система прийомів як проблема майстерності творчості А. Кримського. Наукові записки ХДПУ ім. Григорія Сковороди. Літературознавство : зб. наук. праць. Харків : Нове слово, 2004. Вип. 3. С. 145-150.
11. Павличко С. Д. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ Агатангела Кримського. Київ: Вид-во С. Павличко «Основи», 2000. 328 с.
12. Петькун С. «Агатангел Кримський – феномен української науки та культури». Народознавчі зошити. 2013. №4. С. 705-708.

Воронко Віта

Науковий керівник – доц. Бородіца Світлана

ЛІТЕРАТУРНЕ ФЕНТЕЗІ ДАРИ КОРНІЙ: ТВОРЧА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ

Дара Корній (справжнє ім'я Мирослава Замойська) добре відома серед сучасних українських письменників, котрі пишуть у жанрі літературного фентезі. Її популярність зумовлена унікальним поєднанням національного колориту, міфологічних образів, сучасної проблематики, динамічної оповіді. Народилася авторка 20 вересня 1970 року у селі Секунь Старовижівського району Волинської області. Середню школу закінчила у селі Княжі Сокальського району Львівської області. Вищу освіту здобула на журналістсько-редакторському відділенні Українського поліграфічного інституту у Львові (нині Українська

академія друкарства). Свій літературний псевдонім письменниці утворила від імені дочки (Дарина – Дара) й дівочого прізвища матері – Корній.

Авторка захоплюється дохристиянською міфологією, праукраїнськими віруваннями та етнографією. Вона перетворила своє хобі на професію і говорить, що це «велике щастя, коли людина працює за своїм покликанням». Письменниця вважає, що сформувалася як митець на Волині, де жила з дитинства. Саме ця територія зі своїми казками, легендами і переказами, любовно розказаними бабусею та дідусем, безумовно впливала на світогляд та спосіб мислення майбутньої письменниці: знала, що мавки є добрі, готові допомогти, і злі, що зводять з розуму; містичні історії, в які вірила, були дуже природні та справжні, бо дідусь із лісу обов'язково привозив онуці гостинці від лісовика, вдома завжди залишали кашу для домовика та ін. Такі розповіді були органічною частиною життя Дари Корній. Тому відповідно вона і почала писати для дитячої аудиторії (журнали «Ангелятко», «Ангеляткова наука») та підлітків (журнали «Крилаті», «Однокласник»).

Перший «дорослий» твір Дари Корній був виданий «Клубом сімейного дозвілля» у 2010 році. Роман «Гонихмарник» написаний у жанрі міського фентезі. Письменниця згадує, що її донька зачитувалась вампірськими сагами, захоплено переказувала їх сюжети, а мати розуміла: українські підлітки навіть не здогадуються, наскільки цікавою, навіть екзотичною для них, є українська міфологія. Відтак романом «Гонихмарник» вона доводить українському читачеві переваги його ж міфологічних сюжетів, образів, мотивів. Роман «Гонихмарник» здобув третю премію літературного конкурсу Коронація слова 2010 року в номінації «роман»; був удостоєний відзнаки «Дебют року» від видання «Друг читача» та оголошений лауреатом премії асамблеї фантастики «ПОРТАЛ-2011» – «Відкриття себе» імені В. І. Савченко. Об'єктивно, що з цього часу Дара Корній отримала неофіційне звання «української Стефані Майер».

У наступних романах «Зворотній бік світла», «Зворотній бік темряви», «Зворотній бік сутіні» та «Зворотній бік світів» авторка виводить із забуття праслов'янську міфологію, пропонуючи її адаптований для сучасного читача доступний та захопливий варіант. За словами Дари Корній, для того, щоб задум вдався, їй довелося збирати матеріал для першої книги аж дев'ять місяців.

Дара Корній – авторка не лише художніх текстів, а й книг етнографічного характеру. Так, у 2009 році, коли Дара Корній писала свій перший роман «Гонихмарник», авторка зіткнулася з проблемою, що в українському прозовому дискурсі відсутня науково-популярна, довідкова література про дохристиянську міфологію. Є окремі наукові розвідки, зокрема антологія народних вірувань В. Войтовича, але у них, як правило, домінує науковий підхід у трактуванні міфологічної свідомості українців, що не сприяє популяризації української міфології. З того часу письменниця почала збирати фольклорний матеріал у різних джерелах – зі спогадів старших людей, навіть карпатських мольфарів. Так поступово формувалася письменницький архів – «для себе». Тоді авторка навіть не думала, що цей матеріал може стати

основою для укладання довідкового видання з української міфології. Письменниця періодично наполегливо зверталася до різних науковців та дослідників із пропозицією написати на цю тему щось популярне, ненаукове, для широкого кола читачів, але справа не рухалася. Дара Корній зрозуміла: варто самій сідати й робити такий довідник. Оскільки фактичного матеріалу назбиралося дуже багато, то однією книгою не обійшлося. Так було написано чотири книги про чарівних істот українського міфу: про духів природи, домашніх духів, духів-шкідників, чарівних звірів українського міфу. Дара Корній дуже серйозно ставиться до всього, що вона робить. Тож фентезі для письменниці – серйозний жанр.

Письменниця з розумінням ставиться до різних рецензій на свої тексти, вважаючи, що коли немає однозначної оцінки, коли твір не залишає людину байдужою – значить він написаний добре, оскільки зачіпає глибини душі, що змушує читача реагувати – подобається або не подобається. Повертаючись до неоднозначного жанру, Дара Корній розповіла про те, як критично і себе оцінювала, пишучи романний цикл: і науково не підготовлена, щоб писати про праслов'янську міфологію, і, можливо, брак майстерності й досвіду написати доступно і переконливо, що це не просто казочка про вигаданий світ, а національний світогляд – невід'ємна складова духовності українців. Тому розуміла, що фантастика не є легкий прозовий жанр, писати який потрібно вчитися.

У цьому контексті Дара Корній переконана: українська міфологія має одну дуже важливу особливість – вона досі маловідома українцям і світу. Це змушує її постійно відкривати. Сьогодні авторка займає своє особисте місце в сучасному українському письменстві, представляючи містичне фентезі та фольк-фентезі. Її твори вирізняються тим, що вона бере за основу автентичні українські міфи, легенди та вірування, відроджуючи їх для сучасного читача. Письменниця майстерно інтегрує образи української міфології: мавок, потерчат, гонимарників, домовиків, лісовиків та багатьох інших в теперішні українські реалії. Вона не просто переказує старі легенди, а вплітає цих персонажів у складні, завжди актуальні сюжети, надаючи їм нової психологічної глибини. У її творах спостерігаємо виразний національний колорит: дія в романах часто відбувається у впізнаваних українських реаліях – від сільських хат і поліських лісів до великих міст, що створює ефект «магічного реалізму», де фантастичне тісно переплітається з буденним. Попри фентезійний антураж, романи Дари Корній глибоко психологічні, оскільки в них вона акцентує теми кохання, зради, провини, пошуку себе та боротьби добра і зла всередині людини.

Популярність Дари Корній не є випадковою і ґрунтується на кількох важливих факторах: 1) високий читацький запит на українське фентезі: її творчість задовільняє гострий попит українського читача на якісне фентезі, яке не було б калькою західних чи російських зразків, а ґрунтувалося б на власній культурній спадщині; 2) оригінальний авторський стиль: мова її творів є живою, образною, з діалектизмами та фольклорними зворотами, а отже, доступною для широкого кола читачів і водночас естетично привабливою; 3) активна

комунікація: письменниця є активною учасницею літературних фестивалів, зустрічей із читачами та книжкових форумів, що сприяє прямому зв'язку з аудиторією та її постійному зростанню; 4) висока продуктивність: регулярний вихід нових романів підтримує постійний інтерес до її творчості.

Дара Корній стала одним із тих авторів, які легітимізували жанр фентезі в сучасній українській літературі. До її появи українське фентезі часто вважалося «низьким» жанром масового письма. Її успіх засвідчує, що український фольклор може стати джерелом для творення масштабних і комерційно успішних літературних проєктів, відкривши перспективи для багатьох молодих авторів. Таким чином, Дара Корній є не просто популярною авторкою, а знаковою постаттю, котра успішно й органічно виводить давні українські міфи на сучасний вибагливий літературний ринок, майстерно пишучи унікальне та затребуване українське містичне фентезі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Войтович В. Міфи та легенди давньої України. Вид. 2-ге, доповн. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. 464 с.
2. Войтович В. Українська міфологія. Енциклопедія народних вірувань. Київ: «ФОРМ-Стебеляк», 2014. 692 с.
3. Корній Дара. Гонимарник: роман; худож. А. Єрьоміна; дизайн обкл. Н. Величко / авт. передм. Л. Дашвар. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2012. 333 с.
4. Корній Дара. Чарівні істоти українського міфу. Духи природи; худож. А. Канкава. Харків: Vivat, 2017. 319 с.
5. Корній Дара. Чарівні істоти українського міфу. Домашні духи; худ. А. Канкава. Харків: Vivat, 2019. 352 с.
6. Корній Дара. Чарівні істоти українського міфу. Духи-шкідники; худож. А. Канкава. Харків: Vivat, 2021. 336 с.
7. Корній Дара. Чарівний звірслов українського міфу. Птахи; іл. С. Мудрої. Харків: Vivat, 2024. 429 с. (Серія «Оберіг»).

Семанюк Віта

Науковий керівник – доц. Бородіца Світлана

ЛОКАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ І ГЛОБАЛЬНІ НАРАТИВИ У ТВОРЧОСТІ МАРІЇ МАТІОС

Сучасна українська література, специфіку якої критики пов'язують із переходом від колоніального до постколоніального контексту, вирізняється багатством жіночої творчості та переосмисленням ролі локальних і глобальних наративів. Особливо це помітно в умовах сучасної воєнної реальності, коли почуття загострюються, а розуміння цінності кожного локального досвіду стає глибшим: немає «неважливого» локального, адже саме сукупність локальних історій формує глобальний наратив, за який сьогодні відбувається боротьба у світі. Як зазначає Ігор Набитович, «кожна наступна культурна епоха виростає з попередньої, руйнуючи й заперечуючи її стилістичні, ідейні первні, й, одночасно, до певної міри несе на собі печать багатьох ознак поетики цієї попередньої епохи» [6, с. 5].